

Dkt. Robert Peterson, Theolojia ya Luka-Matendo Kipindi cha 17, Peterson, Kanisa katika Matendo, Sehemu ya 4, Paulo Gerezani lakini Injili; IH Marshall, 1) Kusudi la Mungu katika Historia, 2) Misheni na Ujumbe

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka-Matendo. Huu ni kipindi cha 17, Peterson, Kanisa katika Matendo, Sehemu ya 4, Paulo Gerezani, Lakini Injili. I, Howard Marshall, 1) Kusudi la Mungu katika Historia, 2) Misheni na Ujumbe.

Baba, tubariki, tunaomba, tunapojifunza Neno lako na mafundisho yake, katika jina takatifu la Yesu, amina. Luka katika theolojia, kitabu cha Matendo, watu wangu wa Agano Jipya wa Mungu katika Matendo, nukta tisa, Paulo gerezani, lakini injili haijafungwa, Matendo 28. Luka 28 tuliona ilikuwa muhimu sana, na ni vivyo hivyo kwa sura ya mwisho ya kitabu cha Matendo, ambayo imepuuzwa.

Matendo 28, ngoja nichukue muktadha kuanzia mstari wa 17. Baada ya siku tatu, Paulo aliwaita pamoja viongozi wa Wayahudi wa mahali hapo, nao walipokusanyika, akawaambia, Ndugu zangu, ingawa mimi sikufanya jambo lolote kinyume cha watu wetu au desturi za baba zetu, lakini nilitolewa nikiwa mfungwa kutoka Yerusalemu na kutiwa mikononi mwa Warumi. Walipokwisha kunihoji, walitaka kuniacha huru kwa sababu hapakuwa na sababu ya kifo katika kesi yangu.

Lakini Wayahudi walipopinga, nililazimika kukata rufaa kwa Kaisari, ingawa sikuwa na mashtaka yoyote dhidi ya taifa langu. Kwa sababu hiyo, nimeomba niwaone na kuzungumza nanyi, kwa kuwa ni kwa sababu ya tumaini la Israeli nimefungwa mnyororo huu. Wakamwambia, Hatujapokea barua zozote kutoka Yudea kukuhusu, wala hakuna ndugu yeyote aliyekuja hapa aliyetoa taarifa au kusema mabaya kukuhusu, lakini tunataka kusikia kutoka kwako maoni yako, kwa maana kuhusu madhehebu haya, tunajua kwamba yanasemwa vibaya kila mahali.

Ningepaswa kusoma mstari uliotangulia, na tulipofika Rumi, Matendo 28:16, Paulo aliruhusiwa kukaa peke yake pamoja na askari aliyemlinda. Akiruka hadi Matendo 28 23, walipokwisha kupanga siku yake, walimwendea katika makao yake kwa wingi. Tangu asubuhi hadi jioni, akawaeleza, akishuhudia ufalme wa Mungu, na kujaribu kuwashawishi kuhusu Yesu, kwa kutumia torati ya Musa na manabii.

Baadhi yao waliamini aliyosema, lakini wengine hawakuamini. Wakatofautiana wao kwa wao, wakaondoka baada ya Paulo kusema kauli moja, akisema, Roho Mtakatifu

alikuwa sahihi alipowaambia baba zenu kupitia nabii Isaya, akisema, Isaya sita, enendeni kwa watu hawa mkawaambie, Mtasikia kweli, lakini hamtaelewa; na mtaona kweli lakini hamtaelewa. Kwa maana mioyo ya watu hawa imekuwa migumu, na kwa masikio yao hawawezi kusikia kwa shida, na kwa macho yao, wamefumba, na macho yao wameyafumba; wasije wakaona kwa macho yao, na kusikia kwa masikio yao, na kuelewa kwa mioyo yao, na kugeuka, nami ningewaponya.

Isaya sita, tisa, na kumi. Kwa hivyo, ijulikane kwenu kwamba wokovu huu wa Mungu umetumwa kwa Mataifa. Watasikiliza. Aliishi huko kwa miaka miwili mizima kwa gharama yake mwenyewe, akawakaribisha wote waliomwendea, akihubiri ufalme wa Mungu, na kufundisha habari za Bwana Yesu Kristo kwa ujasiri wote, bila kizuizi.

Wakiondoka Malta, kikosi cha mitume kilielekea Roma, ambapo walifika baada ya vituo kadhaa na safari kadhaa za nchi kavu. Luka aliandika, akinukuu, tulipoingia Roma, Paulo aliruhusiwa kuishi peke yake pamoja na askari aliyemlinda. Matendo 28:16.

Paulo hangeweza kuhudhuria sinagogi kama ilivyokuwa desturi yake, lakini aliruhusiwa kuwa na wageni, kwa hivyo aligeuza kifungo chake cha miaka miwili kuwa fursa ya uinjilisti. Siku tatu baada ya kufika, aliwaita viongozi wa Kiyahudi, na walipofika, alitangaza kutokuwa na hatia kwa mashtaka dhidi ya Uyahudi, ambayo Warumi walikuwa wamethibitisha. Paulo alieleza kwamba Wayahudi walipopinga, alikuwa amekata rufaa kwa Kaisari.

Mstari wa 17 na 19. Alikuwa mnyoofu kwa wageni wake Wayahudi huko Roma. Nukuu, mstari wa 20, kwa sababu hii, nimeomba kuwaona na kuzungumza nanyi, kwa kuwa ni kwa ajili ya tumaini la Israeli nimefungwa mnyororo huu.

Bach anaangazia maneno ya Paulo. Nukuu, jambo muhimu kuzingatia ni kwamba ni hadithi ya Israeli ambayo bado inasimuliwa, hata mwishoni mwa vitabu viwili, Luka na Matendo. Hadithi ya matumaini ya Israeli pia ni hadithi ya matumaini ya ulimwengu.

Hapa ndipo eskatolojia ya Luka inatupeleka kwenye ufalme wa Mungu na kwa Yesu kama Masihi wake. Funga. Nukuu, Bach, Theolojia ya Luka na Matendo, ukurasa wa 403.

Viongozi wa Kiyahudi walimwambia Paulo kwamba hawakuwa wamepokea taarifa kumhusu kutoka kwa Wayahudi wenzao huko Yudea. Wakirejelea Ukristo, walionyesha hamu ya kusikia maoni yake kwa sababu watu kila mahali wanazungumza dhidi ya dhehebu hili. Mstari wa 22.

Wayahudi wengi walikuja kumsikiliza Paulo aliyokuwa akisema, na kwa siku nzima, akawafundisha kuhusu ufalme wa Mungu. Hasa, mstari wa 23, tangu asubuhi hadi

jioni, akawaeleza, akishuhudia ufalme wa Mungu na kujaribu kuwashawishi kuhusu Yesu, kutoka katika sheria ya Musa na kutoka kwa manabii. Mstari wa 23.

Kwa hivyo, baadhi walimwamini Kristo , na wengine hawakumwamini. Walitofautiana wao kwa wao na wakaondoka Paulo aliponukuu maneno makali ya Isaya kuhusu kutokuamini kwa Waisraeli katika siku zake. Matendo 28:24 hadi 27.

Na hivyo inamaanisha, kama Marshall alivyosema, nukuu, kama baba, kama watoto. Funga nukuu, Marshall, Matendo 4:24. Paulo ananukuu maneno ambayo Mungu alimpa Isaya kuwaambia Waisraeli waasi.

Na Marshall anasema, kama baba, kama watoto. Paulo alimalizia maneno yake kwa Wayahudi hivi, Kwa hivyo, ijulikane kwenu ya kwamba wokovu huu wa Mungu umetumwa kwa Mataifa. Watasikiliza.

Mstari wa 28. Kwa hivyo Paulo alifuata mtindo wake wa kushiriki injili, kwanza kwa Wayahudi na pia kwanza kwa Wayahudi na pia kwa Wayunani. Warumi 1:16.

Wakati uliopita ni muhimu. Wokovu umetumwa. Mitume hawatabiri tu kazi ya Mungu miongoni mwa Mataifa, kwa nukuu, Paulo hapa anathibitisha kwamba kutumwa kwa wokovu kwa Mataifa ni ukweli wa kihistoria uliotimia.

David Peterson, Matendo ya Mitume, ukurasa wa 718. Luka anamalizia kitabu cha Matendo kwa kuripoti kwamba Paulo alibaki kizuizini kwa miaka miwili. Aliwakaribisha wageni wengi kwa ujasiri na uhuru, akitangaza ufalme wa Mungu na kuwafundisha kuhusu Bwana Yesu Kristo.

Mstari wa 30 na 31. Paulo alilenga Yesu kama Masihi, tumaini la matarajio ya Wayahudi. Kwa hivyo, aliwahubiria wageni Wayahudi, akionyesha kwamba Kristo ndiye utimilifu wa ujumbe wa Agano la Kale.

Hakusita kushutumu kutoamini Yesu kama Isaya alivyoshutumu kutoamini Mungu katika siku zake. Paulo pia hakusita kuwaambia viongozi wa Kiyahudi kwamba Mungu alikuwa ametuma ujumbe wa wokovu kwa Mataifa wanaouitikia. Luka alifupisha ujumbe wa Paulo kama uliojikita katika utawala wa kiroho wa Mungu.

Kumbuka kuingizwa kwa ufalme katika mistari ya 23 na 31 ya Matendo 28. 23, Paulo alishuhudia ufalme wa Mungu. 23, na 31, mstari wa mwisho kabisa, akitangaza ufalme wa Mungu.

Ni ujumuishaji. Dhana ile ile, hata maneno yale yale yako katika ncha zote mbili za kifungu, yakiunganisha kuzunguka mada. Katika hali hii, utawala, utawala, ufalme wa Mungu.

Mistari ya 23 na 31 ya Matendo 28. Luka alifupisha ujumbe wa Paulo kama uliojikita katika utawala wa kiroho wa Mungu, ufalme, na Ukristo. Larkin yuko sahihi.

" Zaidi ya kuwa njia fupi ya kurejelea ujumbe wa injili, ufalme wa Mungu ulikuwa njia kuu ya mwisho wa dunia kuingia moyoni mwa Myahudi mcha Mungu. Na habari njema ilikuwa kwamba utawala wa Mungu ulikuwa katikati yao katika maisha ya ushindi, kifo, na kuinuliwa kwa Masihi Yesu na baraka zake za wokovu." Larkin Matendo, ukurasa wa 388.

Zaidi ya ufupisho tu unaorejelea ujumbe wa injili. Matendo 1:3, 8:12, 19:8, 25, 28:31. Zaidi ya ufupisho tu wa kurejelea ujumbe wa injili.

Matendo 1:3, 8:12, 19:8, sura ya 20, mstari wa 5, 28:31. Ufalme wa Mungu ulikuwa njia kuu ya kiimani kuelekea moyoni mwa Myahudi mcha Mungu. Luka 13:28-29, Luka 14:15, 19:11, 23:42-51, na Matendo 1:6.

Kurudia mistari hiyo. Luka 13:28-29, Luka 14:15, Luka 19:11, 23:42-51, na Matendo 1:6. Kifungu cha mwisho katika Matendo kinatoa maelekezo muhimu kuhusu watu wa Mungu wa Agano Jipya.

Angalau mambo matatu yanazingatiwa. Kwanza, Matendo ya Mitume inahusu ufalme wa Mungu, injili, na Yesu. Paulo anatafuta kuwashawishi wageni wake Wayahudi kwamba Yesu ndiye Masihi kutoka Agano la Kale, akionyesha umoja kati ya Agano.

Mawazo haya matatu yanaingiliana sana katika Matendo ya Mitume na yanafafanua kanisa. Kwa hivyo, waumini, kwa kuzingatia nia tatu, ufalme wa Mungu, sisi ni raia wa ufalme wa Mungu. Injili, sisi ni waumini wa injili.

Yesu, sisi ni wapenzi wa yeye aliyekufa kwa ajili yetu na kutawala mkono wa kuume wa Mungu. Kwa hivyo, waumini ni raia wa ufalme wa Mungu, waumini wa injili, na wapenzi wa yeye aliyekufa kwa ajili yao na kutawala mkono wa kuume wa Mungu. Pili, kwa hivyo, Matendo, kuanzia mwanzo hadi mwisho, yanatuvutia na umuhimu wa uinjilisti.

Tangu mwanzo, Matendo 1:8, mtapokea Roho na kuwa mashahidi wangu kutoka Yudea hadi mwisho wa dunia. Matendo 28:23, kuanzia asubuhi hadi jioni, Paulo alijaribu kuwashawishi kuhusu Yesu kutoka kwa sheria ya Musa na manabii. Na kisha neno la mwisho kabisa katika kitabu cha Matendo linatangaza ufalme wa Mungu na kufundisha kuhusu Bwana Yesu Kristo.

Pili, kwa hivyo, Matendo, kuanzia mwanzo hadi mwisho, Matendo 1:8, Matendo 28:23, na 31, inatuvutia na umuhimu wa uinjilisti. Luka anamalizia injili yake kwa hitimisho la wazi huku Paulo akiwa chini ya kifungo cha nyumbani huko Roma kwa

miaka miwili, 28:30, miaka miwili mizima, ESV. Kwa hivyo Luka anawaalika wasomaji wa kwanza na wote wafuatao kumwamini Bwana Yesu nanyi mtaokolewa.

Matendo 16:31, Maneno ya Paulo na Barnaba kwa mlinzi wa gereza Mfilipi. Matendo 16:31, Paulo anawaalika wasomaji wote, wakiwemo wale wa kwanza, kumwamini Bwana Yesu na kuokolewa. Wanafunzi wa Yesu, kama wale 12, wana jukumu na fursa ya kuwa wavuvi wa watu, Luka 5:10, wakishiriki injili na wale wasiomjua Bwana.

Tatu, waumini wa Magharibi, ambao wakati mwingine hufariji mateso kwa ajili ya injili, wanahitaji maneno ya busara ya Ajith Fernando, mwinjilisti wa kiinjili wa Sri Lanka. Huduma yake ya uaminifu kwa Kristo katika utamaduni tofauti sana na wetu inamwezesha kuona ukweli wa kibiblia ambao tunaukosa kwa urahisi. Nilifundisha kwa miaka mingi na Nelson Jennings, mtaalamu wa misheni, ambaye alinifundisha mambo mengi kwa maneno yake na kwa mfano wake.

Mojawapo ya mambo aliyonifundisha ni kwamba tunahitaji kanisa lote litusaidie kuelewa neno la Mungu kwa sababu watu katika tamaduni na mazingira tofauti wanaoishi kwa ajili ya Kristo wanaelewa ujumbe wa maandiko uliopo na kuutumia kwa njia ambazo wakati mwingine hatuoni kwa sababu tuko katika mazingira tofauti ya kitamaduni. Tunahitaji kanisa lote kuelewa ipasavyo neno la Mungu kama Mungu alivyokusudia. Akitafakari kuhusu utii wa Paulo kwa ukuu wa Mungu huku akiteseka na kumtumikia Kristo, Fernando anaandika katika maoni yake kuhusu Matendo ya Mitume, "uinjilisti hustawi chini ya kivuli cha ukuu."

Kina na ufanisi wa huduma ya Paulo uliimarishwa sana na mchanganyiko wake wa kunyimwa, uhuru, na utii. Unapongeza hapo utendaji kazi wa Mungu mkuu ambaye anaweza kubadilisha misiba kuwa ushindi, unatambua kwamba kunyimwa si jambo la kuogopa bali ni tukio la Mungu kuonyesha utukufu wake. Fernando, NIV ufafanuzi wa matumizi kwenye Matendo ukurasa wa 629.

Ni rahisi kwangu kusema ni nani ambaye hajawahi kupata umaskini. Fernando anasema maneno hayo kwa uaminifu, ya kushangaza, magumu, lakini kwa uaminifu. Amepata umaskini katika kupeleka injili katika miji ya Sri Lanka.

Nne, uzoefu wa Paulo katika Matendo 28 unasisitiza ukweli, kama alivyoandika katika Timotheo wa Pili, nukuu, mkumbuke Bwana, mkumbuke Yesu Kristo, aliyefufuka kutoka kwa wafu na mzao wa Daudi kulingana na injili yangu ambayo kwa ajili yake niliteseka hata kufikia hatua ya kufungwa kama mhalifu, lakini neno la Mungu halijafungwa. Timotheo wa Pili mstari wa nane na tisa. Nilidhani ilikuwa Timotheo wa Pili 2.

Ni Timotheo wa Pili wa pili, wa nane, na wa tisa. Maneno ya Ben Witherington III yanatumika kama muhtasari wa Matendo 28, na kwa kweli, kitabu kizima cha Matendo. "Wasiwasi mkuu wa Luka ni kumwachia msomaji ukumbusho kuhusu neno

la Mungu lisilozuilika ambalo hakuna kikwazo, hakuna meli ya kuvunjika, hakuna sumu, hakuna meli ya kuvunjika, hakuna nyoka wenye sumu, wala mamlaka ya Kirumi ambayo yangeweza kuzuia kufikia moyo wa himaya na mioyo ya wale walioishi huko. Ni ujumbe na utume uleule unaochochea kanisa leo, ukilipa maagizo yake ya kuandamana na kutuita tuige tabia ya wale kama Paulo waliozungumza kwa ujasiri na kwa uhuru, wakiamini hakuna kikwazo cha nje kilichokuwa kikubwa sana kwa Mungu aliyemfufua Yesu kushinda katika kuokoa ulimwengu.” Witherington, Matendo ya Mitume, kurasa 815 na 816.

Hilo linahitimisha nia zangu tisa zinazowaelezea watu wa Mungu katika kitabu cha Matendo. Sasa tunaelekea kwenye ufafanuzi bora wa Howard Marshall kuhusu kitabu cha Matendo, hasa kuhusu jinsi anavyoshughulikia theolojia ya Matendo chini ya vichwa kadhaa vya habari. Acha nitoe muhtasari wa hizo.

Kusudi la Mungu katika historia, mwendelezo wa kusudi la Mungu katika historia, nambari moja. Nambari mbili, utume, utume na ujumbe. Nambari tatu, maendeleo licha ya upinzani.

Nne, kuingizwa kwa Mataifa katika watu wa Mungu. Mada hiyo imejirudia kupitia wasiwasi wetu kuhusu theolojia ya Matendo ya Mitume. Na mwishowe, maisha na mpangilio wa kanisa.

Howard Marshall ametupa maandishi mengi muhimu yaliyobobea katika nyaraka za kichungaji ambapo aliandika maelezo mengi, injili ya Luka, na kitabu cha Matendo kuhusu alichandika maoni na mambo mengine mengi ambayo ameandika pia. Theolojia ya Matendo, Howard Marshall, Matendo. Ingawa tunasisitiza kwamba Luka aliandika simulizi la kihistoria kuhusu mwanzo wa Ukristo na tunakataa wazo kwamba aliandika ili kuweka juu ya mtazamo maalum wa kitheolojia, hata hivyo ni lazima tuulize kuhusu asili ya mtazamo wa kitheolojia, ambao unajitokeza katika Matendo.

Hakuna shaka kwamba Luka anaona hadithi hiyo kuwa na umuhimu wa kitheolojia na kwamba ameielezea umuhimu wake kwa jinsi anavyoielezea. Bila shaka, hili ni jambo tofauti na kusema kwamba ameitafsiri upya historia kwa kuiwasilisha katika mfumo wa kitheolojia mgeni. Kitabu kingine cha Marshall ni Luka, mwanahistoria na mwanatheolojia, ambapo anasema kwamba Luka alikuwa miongoni mwa vitu hivyo vyote viwili.

Alikuwa mwanahistoria wa kale kama Thucydides na Polybius, ambao walijitahidi kupata usahihi. Ni kweli. Wanhistoria wengine wa kale walibuni matukio mazima, walibuni hotuba kutoka nje ya mipaka, na kadhalika.

Lakini Polybius hakufanya hivyo. Kwa kweli, aliweka kanuni zake za historia na kujaribu kuzifuata, si kila mara kwa ukamilifu, lakini hakubuni hotuba na kadhalika.

Sasa, Luka alifupisha hotuba katika kitabu cha Matendo kwa maneno yake mwenyewe, lakini hakubuni mambo kutoka nje ya akili.

Anawasilisha Kitabu cha Matendo kama historia. Kwa hivyo, Luka ni mwanahistoria, lakini si mwanahistoria tu; pia ni mwanahistoria na mwanatheolojia. Anasisitiza vipengele maalum vya historia ya Matendo, kama tulivyokwisha kuona kwa msaada wa FF Bruce, Dennis Johnson, na maelezo yangu mwenyewe kuhusu kanisa katika Matendo.

Anasisitiza vipengele fulani vya historia ili kuwasilisha theolojia ya Kikristo. Na hoja ya kwanza, kama kila mwandishi ambaye tumezungumzia, akiwemo Bach, ambaye jina lake nitalijumuisha katika orodha niliyotoa hivi punde, anasema kusudi la Mungu katika historia ni muhimu sana kama wazo kuu linalounga mkono kitabu cha Matendo ya Mitume, mwendelezo wa kusudi la Mungu katika historia. Hadithi iliyoandikwa katika Matendo ya Mitume, Marshall anaandika, inaonekana kama inayoendelea na matendo makuu ya Mungu yaliyoandikwa katika Agano la Kale na huduma ya Yesu.

Kifungu ambacho kimekuwa cha sasa katika lugha ya kitheolojia kuelezea sifa hii ni historia ya wokovu. Katika muktadha huu, kifungu hiki kinarejelea uelewa wa matukio mbalimbali katika maisha ya Yesu na kanisa la kwanza kama vitendo vya kihistoria ambapo shughuli ya Mungu mwenyewe inafunuliwa. Bila shaka, Mungu ndiye Bwana wa historia yote.

Lakini katika historia ya Israeli na historia ya Kristo na kanisa la Kikristo katika Agano Jipya, Mungu anajifunua katika historia hii. Imani ya Kikristo inaelekezwa kwa Mungu ambaye amejifunua kama Mwokozi katika hatua ya historia. Uelewa huu wa imani wakati mwingine hulinganishwa na mtazamo wa kuwepo kwa imani, ambao kulingana nao imani kimsingi haitegemei ukweli wa kihistoria.

Naam, tunaambiwa haijalishi kama mambo hayo yalitokea au la, yameandikwa, labda ukweli fulani wa kihistoria, lakini pia vipengele vya hadithi. Sio muhimu. Jambo kuu ni ujumbe unaowasilisha.

Kwa hilo tunasema, pamoja na Marshall, si sahihi. Kusema kimsingi ilikuwa ujumbe wa kuwepo kunamaanisha ilikuwa ni tangazo la wokovu wa Mungu bila msaada wowote kutoka kwa historia na kudai imani na utii kutoka kwa wasikilizaji. Lucidus alidai alibadilisha ujumbe huu kuwa ripoti ya kihistoria kuhusu Yesu na hivyo akafanya hadithi ya Yesu kuwa sehemu ya seti inayoendelea ya matendo katika historia, ambayo hapo awali ilikuwa mwisho wa historia na sasa ikawa katikati ya historia.

Hii ndiyo tasnifu ya kitabu cha Hans Conzelmann kuhusu theolojia ya matendo. Marshall anasema, hii ni tafsiri potofu ya ushahidi. Hakujawahi kuwa na ujumbe wa

kuwepo bila kujali historia, bali aina ya uwasilishaji wa historia ya wokovu iliyotolewa na Luka ilikuwa uelewa wa awali wa Ukristo.

Kulinganisha mbinu za wokovu za kihistoria na za kuwepo kwa udhanaishi ni kutoa kinyume cha uongo. Ukweli ni kwamba ukweli wa kihistoria ambapo Mungu alionekana kuwa hai unahitaji mwikio wa kuwepo kwa kujitolea na utii kwa Mungu. Mbali na ukweli huu wa kihistoria, hakuwezi kuwa na msingi wa imani.

Hii haimaanishi kwamba imani ya Kikristo ni imani katika matukio fulani au kwamba imani inawezekana tu ikiwa matukio fulani yanaweza kuthibitishwa kuwa yametokea na kuwa matendo ya Mungu. Inamaanisha kwamba ikiwa ukweli wa matukio hayo utakataliwa, basi hakuna msingi wa imani. Matendo 15:17 , 1 Wakorintho, samahani, 1 Wakorintho 15:17.

Kama Kristo hakufufuka, imani yenu ni bure na bado mko katika dhambi zenu. 1 Wakorintho 15:17. Bwana alitumia mambo mawili kunivuta kwake nikiwa kijana wa miaka 21 ambaye alikuwa ameelekezwa kwenye neno la Mungu na mtu mcha Mungu ambaye nilifanya naye kazi wakati wa kiangazi nilipokuwa nikienda chuo kikuu, na mtu mcha Mungu ambaye alikuwa akienda seminari.

Mojawapo ilikuwa fundisho la Utatu katika Paulo. Nililiona kote, na nikasema, ni upumbavu kiasi gani kubuni kitu kama hiki. Hapana, hivi ndivyo Mungu aliye hai amekuwa siku zote kwa sababu ni fumbo, na itakuwa kikwazo kubuni kitu kama hiki.

Hapana, Mungu amekuwa Utatu Mtakatifu siku zote na hasa Paulo anaufunua mara nyingi katika msingi wa kile anachoandika. Hata haangazii Utatu, lakini barua zake ni za Utatu. Jambo lingine ambalo Mungu alitumia kunichoma moyoni ni uaminifu wa 1 Wakorintho 15 ambapo mtume anasema, kama Kristo hakufufuka, mambo haya yangepata.

Sisi ni mashahidi wa uongo wa Kristo. Sisi ni kundi la wapumbavu wanaojitolea maisha yetu kwa ujumbe ambao ni hadithi tu, na kile ambacho Marshall amekinukuu hivi punde, mahubiri ni bure, imani yenu ni bure, imani yenu ni bure ikiwa Kristo hajafufuka na bado mko katika dhambi zenu. Bila shaka, moja kwa moja baada ya hapo, katika 1 Wakorintho 15, nadhani ni mstari wa 20, Paulo anasema, lakini Kristo amefufuka, mzaliwa wa kwanza kutoka kwa wafu, na anamlinganisha na Adamu na kadhalika, akisema kwamba ufufuo wa Yesu ndio msingi wa ufufuo wa watu wa Mungu, ambao ndio tumaini kuu la Kikristo.

Historia ni muhimu. Theolojia ya Biblia inategemea Mungu, Mungu aliye hai anayetenda katika historia. Kama Carl Henry alivyosema miaka mingi iliyopita, yeye ndiye Mungu anayetenda na yeye ndiye Mungu anayesema pia na ufunuo wake ni ufunuo wa neno la tendo.

Mungu anatenda wakati wa kutoka, katika ufufuo wa Yesu, katika kumiminwa kwa roho ya Pentekoste na anazungumza ili kutafsiri matendo yake. Vipengele kadhaa muhimu vya hoja hii ya msingi lazima vizingatiwe. Kwanza, matukio yaliyoandikwa katika Matendo yanaonekana kama yanaletwa na mapenzi na kusudi la Mungu.

Hadithi ya kifo na ufufuo wa Yesu ni mfano dhahiri zaidi wa tukio ambalo linafuatiliwa hadi kunukuu, mpango dhahiri na ujuzi wa Mungu, Matendo 2, 23. Lakini vivyo hivyo ni kweli kuhusu matukio katika maisha ya kanisa. Kwa hivyo, inadokezwa, kwa mfano, kwamba upinzani ambao kanisa lilipitia ulikuwa wa tabia sawa na upinzani uliotabiriwa na Mungu kwa Yesu, Matendo 4:27 hadi 29.

Pili, maisha ya kanisa yalionekana kama yanafanyika katika kutimiza maandiko. Unabii uliofanywa katika Agano la Kale unaongoza historia ya kanisa, kumiminwa kwa roho, na kutangazwa kwa wokovu, Matendo 2:17 hadi 21. Utume kwa Mataifa, Matendo 13:47, na kuingizwa kwao kanisani, Matendo 15:16 hadi 18, na kukataa kwa Wayahudi kwa ujumla kuitikia injili, Matendo 28:25 hadi 27.

Tatu, maisha ya kanisa yaliongozwa na Mungu katika hatua muhimu. Wakati mwingine roho ililiongoza kanisa, la kufanya, 13 hadi 15, 28:16, 6. Nyakati nyingine, malaika walizungumza na wamishonari Wakristo, 5:19 na 20:8, 26, 27:23, au jumbe ziliwasilishwa na manabii, 11:28, 20:11, na 12. Wakati mwingine, Bwana mwenyewe aliwatokea watumishi wake, 18:9, na 23:11.

Nne, nguvu ya Mungu ilionekana katika ishara na maajabu yaliyofanywa kwa jina la Yesu. Matendo 3, 16 na 14, 3. Kwa hivyo, kazi ya utume wa Kikristo inaweza kusemwa kuwa ilifanywa na Mungu. Kuhusu kutotenganishwa kwa historia na theolojia katika Luka na Matendo, lakini kwa upande wa Matendo, Marshall amesisitiza mambo manne tu.

Matukio katika Matendo yanaletwa na mapenzi na kusudi la Mungu. Pili, ni utimilifu wa maandiko. Tatu, Mungu huongoza maisha ya kanisa kwa njia tofauti.

Nne, wakati mwingine, huleta ishara na maajabu pamoja na ujumbe wa kitume. Pili, utume na ujumbe. Matendo ni kitabu kuhusu utume.

Si haki kuchukua Matendo 1:8 kama muhtasari wa yaliyomo. Mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu na Yudea yote na Samaria na hata mwisho wa dunia. Funga nukuu.

Kusudi la kanisa la Kikristo lilikuwa kumshuhudia Yesu. Hii, kwa maana maalum, ilikuwa kazi ya wale 12 waliokuwa na Yesu wakati wa huduma yake duniani na waliomwona akifufuka kutoka kwa wafu, sura ya 1, mistari ya 21 na 22, na kwa hivyo walikuwa na vifaa maalum vya kumshuhudia Yesu kwa Israeli. Lakini kazi hiyo haikuwa tu kwa wale 12.

Na Wakristo wengine wengi walishiriki katika uinjilisti. Ujumbe uliotangazwa unaelezwa katika mfululizo wa hotuba za hadhara zilizotawanyika katika kitabu chote. Kwa ujumla, ulihusu ukweli kwamba Yesu, ambaye alikuwa amefufuliwa kutoka kwa wafu na Mungu baada ya kuuawa na Wayahudi, alikuwa ametangazwa kuwa Masihi na Bwana wa Kiyahudi, na hivyo chanzo cha wokovu.

Ni kupitia yeye kwamba msamaha wa dhambi ulitolewa kwa wanadamu. Na ni kutoka kwake kwamba kipawa cha roho kilishuka hadi kanisani. Jinsi Yesu anavyofanya kazi kama mwokozi haijawekwa wazi katika Matendo.

Hakuna uhusiano wa karibu sana kati ya kifo chake na uwezekano wa wokovu, isipokuwa katika Matendo 20:28. Na hisia iliyopatikana ni kwamba ilikuwa kwa sababu ya kufufuliwa kutoka kwa wafu na kuinuliwa na Baba ndipo Yesu alipopokea mamlaka ya kutoa wokovu na kutekeleza matendo yake makuu kanisani. Kwa hivyo ni ufufuo na kuinuliwa kwa Yesu, ndiko kunakosimama katikati ya mahubiri katika Matendo.

Baraka zinazohusiana na wokovu zimefupishwa kama msamaha wa dhambi na kipawa cha roho. Kipawa cha mwisho kilidhihirishwa katika uzoefu wa furaha na nguvu za kiroho. Matendo hayasemi mengi kuhusu uzoefu wa Paulo wa muungano na Kristo.

Na mtu anaweza kujaribiwa kudhani kwamba dini ya Luka si ya kifumbo sana. Ingekuwa sahihi zaidi kusema kwamba Luka anaelezea uzoefu uleule wa msingi wa Kikristo kama Paulo katika istilahi tofauti. Mahali pa sala na migawanyiko katika Matendo, pamoja na uzoefu wa haiba kama vile kunena kwa lugha na unabii, inaonyesha kwamba kuna kipengele halisi na cha kina cha ushirika na Mungu katika kitabu hiki.

Zaidi ya hayo, ingawa haijaelezewa katika uongofu wa Sauli, ambaye alikuja kuwa Paulo, Yesu anaposema, kwa nini unanitesa? Yesu anachukua fundisho la muungano na Kristo. Katika kumtesa Yesu, katika kuwatesa Wakristo, Paulo alikuwa akimtesa Bwana wao ambaye waliunganishwa naye sana kiasi kwamba kugusa mmoja ilikuwa kugusa mwingine. Hadithi kuu katika Matendo inahusu kuenea kwa ujumbe.

Inaanza na kuwepo kwa kikundi kidogo cha wafuasi wa Yesu wa kidunia waliokusanyika Yerusalemu na inaelezea jinsi, chini ya ushawishi wa kipawa cha roho, wanavyokuwa mashahidi wa Yesu na kukusanya idadi inayoongezeka ya waongofu. Sura za mwanzo zinaonyesha ukuaji na uimarishaji wa kundi hilo huko Yerusalemu. Kuanzia sura ya sita na kuendelea, tunafahamu upeo unaopanuka.

Makuhani wengi wameongoka na wakati huo huo, ushuhuda wa Kikristo unafikia masinagogi mbalimbali yanayohusiana na utawanyiko wa Kiyahudi huko Yerusalemu.

Mateso yaliposababisha Wakristo wengi kukimbia kutoka Yerusalemu, ndivyo ujumbe ulianza kuenea katika eneo kubwa la Yudea na kisha ukachukua hatua muhimu mbele kwa kuongoka kwa Wasamaria na hata msafiri kutoka Ethiopia. Kufikia katikati ya sura ya tisa, mwandishi anaweza kuzungumzia "kanisa katika Yudea yote na Galilaya na Samaria."

Lakini kwa kuingizwa kwa Samaria, hatua ya kwanza muhimu imefanywa kuelekea watu ambao hawakuwa Wayahudi kikamilifu. Na muda mfupi baadaye, matukio mbalimbali yalishawishi kanisa kwamba lilitwa kupeleka habari njema kwa wasio Wayahudi. Mwanzoni, mawasiliano yalikuwa na Mataifa ambao tayari walikuwa wakimwabudu Mungu katika masinagogi, lakini haikuchukua muda mrefu kabla ya Mataifa mengine pia kuvutwa na ujumbe huo.

Mara tu kanisa lilipoimarika Antiokia, misheni ya Mataifa ikawa sera iliyoanzishwa. Na kutoka Antiokia, misheni ya makusudi na iliyopangwa ilifanyika. Kama Petro alikuwa kiongozi katika siku za mwanzo za kanisa huko Yerusalemu, akiliongoza tangu utoto wake hadi mahali ambapo lilitambua kwamba injili ilikuwa kwa ajili ya Mataifa.

Kwa hivyo, Paulo ana jukumu kubwa katika maendeleo ya utume kutoka Antiokia. Sehemu ya pili ya Matendo kimsingi ni hadithi ya jinsi Paulo, kwa ushirikiano na wainjilisti wengine, walivyoendelea kuanzisha makanisa huko Asia Ndogo na Ugiriki. Ili kufikia sura ya 20, injili iwe imetangazwa kwa ufanisi katika ulimwengu wa Mashariki mwa Mediterania.

Paulo anaweza kusema kana kwamba kazi yake huko imekamilika. Lakini kwa kweli, tuko kwenye sura ya 20 tu. Na bado kuna kitu kama robo ya kitabu kijacho.

Tunachopata ni simulizi ya jinsi Paulo alivyorudi kutoka safari zake kwenda Yerusalemu na kukamatwa kwa shtaka la uongo. Hadithi inaelezea kuonekana kwake mbalimbali kati ya mahakama na magavana, ambapo alijitetea dhidi ya Wayahudi na Warumi, akipinga kutokuwa na hatia kwake na, kwa kweli, kuthibitishwa na mamlaka ya Kirumi. Hatimaye, kwa kirefu, tuna simulizi ya safari yake kwenda Roma.

Kwa maana pana, inaweza kusemwa kwamba kusudi la simulizi ni kuonyesha jinsi injili katika nafsi ya Paulo ilivyokuja Rumi. Lakini ni wazi kwamba hadithi katika Matendo ya Mitume, ambayo inaanza kama hadithi ya upanuzi wa kimisionari, ina malengo mengine pia. Lazima tujiulize kama vipengele vingine vya kitheolojia vina nafasi katika Matendo ya Mitume.

Katika hotuba yetu inayofuata, tutaona kwamba jibu la swali hilo ni chanya. Kisha tutaanza kuchunguza baadhi ya vipengele vingine vya kitheolojia katika Matendo ya Mitume.

Haya ni mafundisho ya Dkt. Robert A. Peterson kuhusu theolojia ya Luka-Matendo ya Mitume.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu theolojia ya Luka-Matendo. Huu ni kipindi cha 17, Peterson, Kanisa katika Matendo, Sehemu ya 4, Paulo Gerezani, Lakini Injili. I, Howard Marshall, 1) Kusudi la Mungu katika Historia, 2) Misheni na Ujumbe.